

ประชาสังคม (Civil Society)

หมายถึง เครือข่าย กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ สถาบัน และ
ชุมชนที่มีกิจกรรมหรือมีความเคลื่อนไหวอยู่ระหว่างรัฐ(state)กับ
ปัจเจกชน(individual) โดยจุดเน้นของประชาสังคม ได้แก่

1. ไม่ชอบและไม่ยอมให้รัฐครอบงำและบงการ แม้จะยอมรับ
ความช่วยเหลือจากรัฐและร่วมมือกับรัฐได้ แต่ก็สามารถชี้แนะ กำกับ
และคัดค้านรัฐได้พอสมควร

2. ไม่ชอบลัทธิปัจเจกชนนิยมสุดขั้วที่ส่งเสริมให้คนเห็นแก่ตัว
แต่สนับสนุนให้ปัจเจกชนรวมกลุ่มและมีความรับผิดชอบต่อ

ส่วนรวม

สังคมประกอบด้วย รัฐ ประชาสังคมและปัจเจกชน ซึ่งต้องเป็น
อิสระต่อกัน แต่ก็ต้องโยงใยเกี่ยวข้องกัน ต้องขัดแย้งคัดค้านกันได้
ขณะเดียวกันก็ต้องปรองดองประสานสามัคคีกันไปด้วยกลุ่ม
ผลประโยชน์ ชนชั้นและขบวนการทางสังคมถือเป็นส่วนหนึ่งของ
ประชาสังคมเพราะเป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างรัฐกับปัจเจกชนแต่การศึกษา
กลุ่มเหล่านี้ที่ผ่านมามักเน้นด้านความขัดแย้ง การแข่งขันหรือการ
ต่อสู้เป็นสำคัญ แต่แนวโน้มในการศึกษาประชาสังคมอาจเน้นที่การ
ประสานสามัคคี การร่วมมือหรือรวมกันของกลุ่มต่าง ๆ โดยสรุป
ประชาสังคมต้องมุ่งเคลื่อนไหวเพื่อลดบทบาทอำนาจรัฐต่อสังคมมิใช่
คอยแข่งขันเพื่อรับประโยชน์จากรัฐฝ่ายเดียว

องค์ประกอบหลักของประชาสังคม

- คนแปลกหน้า องค์กรประชาสังคมต้องเปิดรับสมาชิกที่เป็นคนแปลกหน้า คนอื่นคนไกลเข้ามาด้วยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- สมาชิกรวมตัวกันอย่างสมัครใจและสามารถเข้าหรือออกจาก
การเป็นสมาชิกได้โดยเสรี
- การทำงานและความสัมพันธ์ของคนในกลุ่มต้องเป็นไปอย่าง
ค่อนข้างเท่าเทียมกัน

แนวคิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาสังคม

- แนวคิดเรื่องการเมืองคือกิจการเพื่อส่วนรวม
- แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมือง
- แนวคิดเรื่องพหุนิยมแบบอังกฤษ
- แนวคิดเรื่องการประสานกลุ่มขัดแย้งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

กลไก มาตรการและวิธีการในการสร้างประชาสังคม

- ต้องปลูกฝังประชาสังคมให้เป็นอุดมการณ์
- ต้องสร้างการศึกษาและฝึกฝนอบรมเพื่อสร้างประชาชนให้เป็นพลเมือง
- ต้องปฏิรูปหรือพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตแบบกระจายตัวให้มากขึ้น
- เร่งส่งเสริม สนับสนุนให้มีการค้นคว้าวิจัยทางจิตวิทยา วัฒนธรรม และการบริหารองค์กร เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นกลุ่ม

กลไก มาตรการและวิธีการในการสร้างประชาสังคม

- ต้องแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของรัฐ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและกลุ่มประชาสังคมมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองมากกว่านี้

ประโยชน์ของประชาสังคม

- การปฏิรูปรัฐธรรมนูญ
- การปฏิรูปหรือพัฒนาการปกครองท้องถิ่น
- การปฏิรูประบบราชการ
- การป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง
- การพัฒนาประเทศ

